

FINANČNÍ SPRÁVA

Konference

Strategie 2030+ ve vzdělávání dospělých
21. 11. 2019 Národní knihovna ČR, Klementinum

**Jak máme v rukou své finance? Co odhalí
behaviorální analýza dlužníků.**

Daně a jejich zakotvení v právním řádu demokratické společnosti

- **Výběr daní je v ČR upraven i v Ústavním pořádku.**
 - **Listina základních práv a svobod, zákon č. 2/1993 Sb.**
 - **Čl. 11 odst. 5: Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.**
 - **To je zárukou zákonnosti a ochrany před svévolí.**

Finanční správa ČR

organizační struktura

Zákon o finanční správě (zákon č. 456/2011 Sb.) upravuje věcnou i územní působnost orgánů Finanční správy České republiky. FS má cca 16 000 zaměstnanců.

- **Generální finanční ředitelství v Praze.**
- **Odvolací finanční ředitelství v Brně.**
- **Finanční úřady v každém kraji a jejich územní pracoviště.**
- **Specializovaný finanční úřad pro vybrané subjekty.**

Cíl správy daní.

- **Základní definice cíle správy daní** je v Daňovém řádu (zákon č. 280/2009 Sb.), v § 1 :

(1) Tento zákon upravuje postup správců daní, práva a povinnosti daňových subjektů a třetích osob, které jim vznikají při správě daní.

(2) Správa daně je postup, jehož cílem je správné zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady.

(3) Základem pro správné zjištění a stanovení daně je daňové přiznání, hlášení nebo vyúčtování (dále jen „řádné daňové tvrzení“) a dodatečné daňové přiznání, následné hlášení nebo dodatečné vyúčtování (dále jen „dodatečné daňové tvrzení“) podané daňovým subjektem.

Platba někdy neproběhne ve lhůtě splatnosti daně.

- Ekonomická realita někdy způsobuje, že v zákonem stanovené lhůtě splatnosti daňový subjekt daň nezaplatí => vzniká nedoplatek.
- Nedoplatky na daních vždy existovaly, žádný systém nefunguje na 100 %.
- Jde o to, abychom eliminovali vznik a trvání nedoplatků. Ty často vznikají jen opomenutím nebo nedopatřením, tedy neúmyslně. Velký význam má tudíž komunikace s daňovými subjekty, ta jejich jednání usměrní.

- **Příjmová stránka daní:** Daňové inkaso k 31. 10. 2019: **740 mld. Kč.**
- Fiskálně nejvýznamnější daní je DPH.
- **Nedoplatky na daních k 31. 10. 2019: 36 mld. Kč nedoplatků na daních**
 - **Od 1.1. do 31.10.2019 bylo vymoženo 12 mld. Kč** (meziročně více o 1,47 mld.)
 - **Z toho 7,8 mld. Kč** připadá na tzv. ostatní úhrady nedoplatků předaných do vymáhání, ale úhrada proběhla za aktivní spolupráce daňové subjektu i bez exekuce
 - **Z toho 4,3 mld. Kč** bylo vymoženo formou daňové exekuce (a z této částky připadá 3,3 mld. na exekuce postižením účtů dlužníků u bank).

Efektivní komunikace finanční správy a daňových subjektů má zásadní význam.

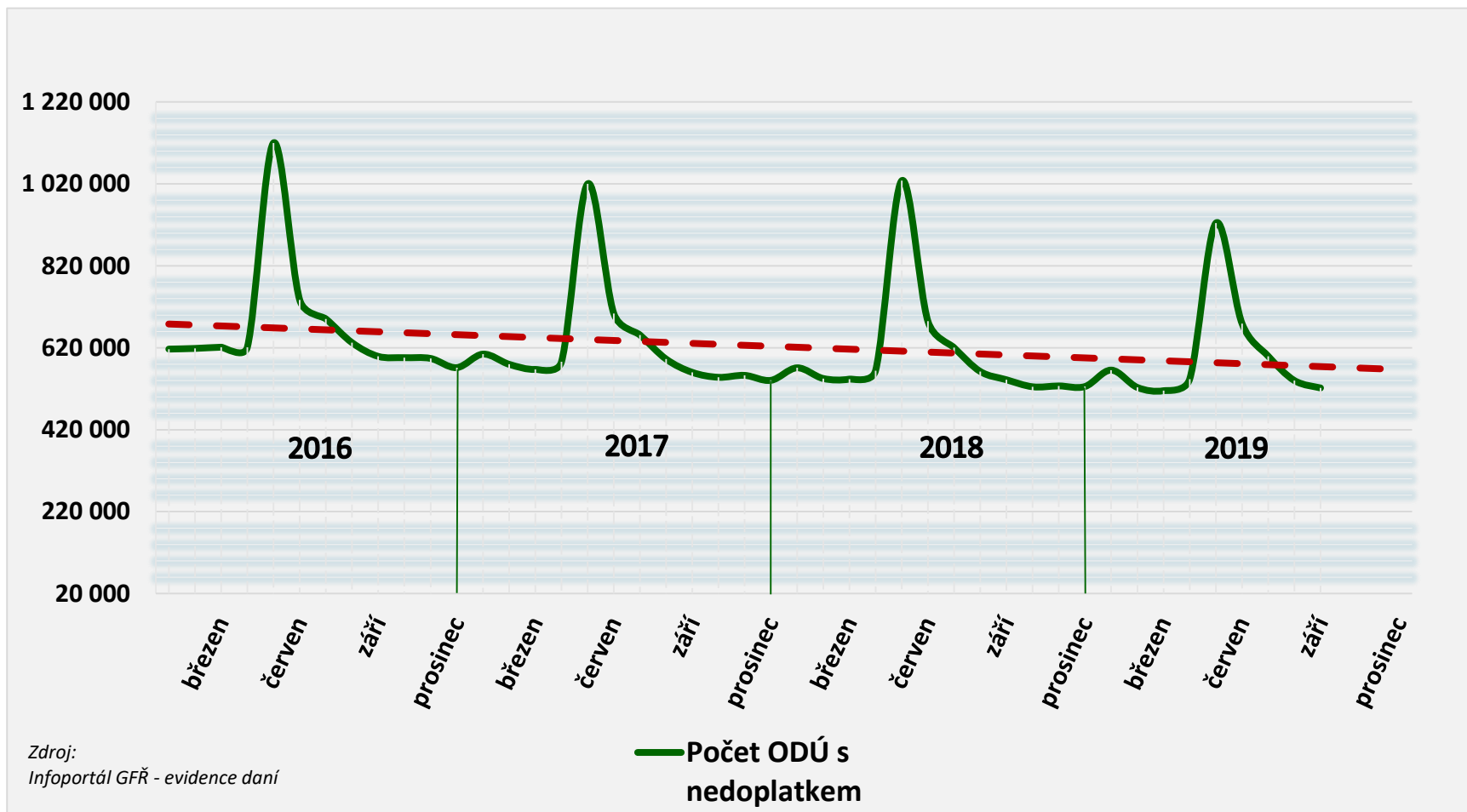
- V současné společnosti jsme všichni zavaleni přemírou informací, lidé mají problém rozlišit v balastu relevantní informace. Existuje mnoho pravidel, zákony nejsou vždy ideálně srozumitelné, atp.
- Mise Finanční správy ČR:
 - *Usnadňujeme daňovým subjektům splňovat požadavky na ně kladené a umožňujeme jim tak dostat jejich povinnostem vůči státu. Pomáháme těm, kteří to potřebují, a jsme vytrvalí ve stíhání těch, kteří ohýbají nebo porušují pravidla. Motivujeme občany k jejich podílu na udržitelném růstu společnosti. Jako instituce přispíváme k fungování společnosti, naplňování sociální role státu a financování jeho funkcí.*
 - Přesně cílená, sofistikovaná komunikace a vstřícnost nám zefektivní spolupráci s daňovými subjekty a zlepší plnění cíle správy daní. Praktickým vyjádřením jsou tyto projekty:
 - Portál **Moje daně** (*online finanční úřad umožní komfortní komunikaci s FS a ulehčí plnění povinností*)
 - Projekt: **Daně a cla do škol** <https://www.finfoveskole.cz/> - zaměřuje se na mladou generaci
 - Projekt: **Behaviorální analýza dlužníků** – zlepší komunikaci „na míru“ českým poplatníkům

Behaviorální analýza dlužníků.

- **Cíl a provedení, předpoklad využití.**
 - V roce 2020, za využití behaviorálních poznatků zanalyzovat reakce dlužníků na různé formy písemného vyrozumění, provést vyhodnocení i ve vztahu k jejich socioekonomickým okolnostem.
 - Po vyhodnocení analýzy a získání kvalifikovaného výsledku bude možno využít poznatky k provedení změn v komunikaci finanční správy s daňovými subjekty.
 - Za účelem lepší srozumitelnosti a lepšího zacílení pro daňové subjekty.
 - Komunikace může být „šitá na míru“ podle druhů daní, podle socioekonomického prostředí daňových subjektů, a dalších zjištění, na koho co v rámci placení daní pozitivně působí.
 - Tyto zkušenosti jsou i v zahraničí. Nobelova cena za ekonomii 2017: Richard Thaler, který se zabývá psychologií lidského chování v ekonomice. Vyvrátil premisu, resp. přesvědčení, že člověk se rozhoduje racionálně.
 - *"Smyslem behaviorální ekonomie není využívání lidí k dosažení vlastního cíle. Je jím naopak upřímná pomoc lidem. Standardní ekonomie předpokládá, že lidé jsou obecně velmi chytří, že nikdy nejednají pod vlivem emocí, že jsou vysoce disciplinovaní a nemají žádné potíže se sebekázní. Máme za to, že tohle ale na většinu lidí nesedí. Většina lidí má prostě tu a tam potíže..."* <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/nobelova-cena/r~d0fa8f08acd911e79142002590604f2e/>
 - Pomoc daňovým subjektům je plně v souladu se strategií finanční správy

Vývoj počtu osobních daňových účtů s nedoplatkem v průběhu let 2016 až 2019, stavy k poslednímu dni v měsíci.

Výkyv zelené křivky vždy v červnu ukazuje pozdní platbu každoroční daně z nemovitých věcí (splatnost 31.5.). Přestože jde de facto o daň stovky let starou, všeobecně známou, narůstají v červnu na přechodnou dobu nedoplatky. Je to způsobeno nepodnikající částí poplatníků, protože v listopadu, kdy je k 30.11. splatná druhá splátka, takový výkyv není ... jde tudíž o jedno z témat pro efektivnější komunikaci s poplatníky.

Daňová problematika a vzdělávání dospělých

- Ve svobodné společnosti s tržním hospodářství je **finanční gramotnost** a vzdělávání v oblasti daní de facto **nutností**. Bez určité úrovně znalostí hrozí subjektivní ekonomická **újma**, protože neznalost zákona neomlouvá.
- Je obecnou otázkou, zda by **zákonů** (včetně daňových) nemohlo být **méně** a zda by nemohly být **srozumitelnější**.
- Srozumitelnost a jednoduchost daňových zákonů je určitým limitem pro to, aby je komplexně pochopila co nejširší část populace. Všeobecná rozmanitost a složitost ekonomických a společenských vztahů se odráží i v soustavě daní (daně přímé, nepřímé, majetkové), nejde o oblast jednoduše vysvětlitelnou.
- Jak bylo řečeno, **FS ČR vidí cestu v kombinaci několika přístupů**: využíváním moderní techniky (on-line služby správce daně), dále šířením informací i v rámci školního vzdělávání a cílenou komunikací během správy daní.
- Neexistuje jeden platný recept na vzdělávání dospělých. Tak jako je pestrá společnost, musí být pestré i formy předávání informací.

Daňová problematika a vzdělávání dospělých

- **Domníváme se, že vzdělávání dospělých v oblasti daní musí mít i mnoho neformálních způsobů - právě pro určité neracionální vnímání světa.**
- **Kromě klasického vzdělání jde také o různé formy šíření informací, kde si veřejnost třeba i podprahově zafixuje určité poznatky o významu placení daní, o tom, že jde o společensky nutnou a přínosnou věc. Patří sem informovanost o daňových příjmech a jejich použití v rámci obcí, krajů, státu.**
- **Patří sem jistě i různé informační nebo propagační kampaně.**
- **V oblasti placení daní neřešíme krizovou situaci, jde nám o prohlubování náhledu občanů, kteří kladně vnímají svůj stát a jsou si vědomi:**
 - že placení daní je výrazem chování řádného občana, podnikatele, obchodní nebo výrobní společnosti,
 - že i řádné placení daní charakterizuje spořádanou, moderní společnost, s vysokou životní úrovní,
 - že naopak neplacení daní poškozují společenské zájmy a nelze je tolerovat.

Závěr

- Dlouholeté zkušenosti finanční správy jsou takové, že míra řádného a dobrovolného plnění povinností je vysoká. Naprostá většina daňových subjektů se chová zodpovědně a své povinnosti plní, což je potěšující.
- Stále však hledáme cesty, jak tuto míru ještě zvýšit a jak učinit správu daní efektivnější.
- **Rovněž víme, že proces šíření informací, zkvalitňování finanční gramotnosti a zodpovědnosti je nekonečný a nemá jedno nebo jednoduché řešení. Na pestrý svět, společenské a ekonomické vztahy a okolnosti musíme reagovat mnohostranným a promyšleným přístupem.**
- Je to však práce, která se nám daří a přináší prospěch celé společnosti.

Otázky k dané problematice.

Ing. Milan Tvrdík
ředitel Oboru vymáhání
Generální finanční ředitelství
milan.tvrdik@fs.mfcr.cz